

Kom je ook?

Feestjes tegen uitsluiting

Onzekerheid ontstaat vaak al in de jeugd, als je als kind het gevoel hebt nergens bij te horen. Laura Batstra, hoogleraar orthopedagogiek aan de Rijksuniversiteit Groningen, probeert in Nederland klassenfeestjes op de kaart te zetten. Helpt dit om buitensluiten tegen te gaan? Metta Hofstra, lid van het deskundigenteam van gezondnu, bezoekt een klassenfeestje en zoekt het uit.

Laura Batstra,
hoogleraar orthopedagogiek aan de Rijksuniversiteit Groningen,
wil klassenfeestjes
in Nederland op
de kaart zetten

Vierentwintig kinderen rennen kriskras door elkaar in de versierde ruimte. Er hangen slingers en ballonnen en er is gezellige muziek. Op tafels staan grote kannen met limonade en bakken met chips en mandarijnen. Het is duidelijk, hier is een feest aan de gang. Ik val met mijn neus in de boter op het Klassenfeestje van drie kinderen die hier samen hun verjaardagen vieren. Met alle kinderen uit hun hele klas; heel groep 6 is aanwezig.

Niemand uitgezonderd

Verspreid over de ruimte zie ik zes volwassenen, die de ouders van de drie jarigen blijken te zijn. Er staan er twee bij het snoephappen, iemand helpt bij het versieren van cupcakes. De andere drie lopen rond en wijzen af en toe een kind de weg naar de wc of helpen bij de andere activiteiten: schminken, verkleedkleden aantrekken of gewoon rustig een tekening maken aan een van de tafels met dozen vol stiften en potloden. In een hoekje zit een jongetje dat zijn draai duidelijk nog niet gevonden heeft en een beetje de kat uit de boom kijkt: hij lijkt wel mee te willen doen, maar durft niet zo goed.

Ik loop naar een man toe die bij de ingang staat en een laatkomer verwelkomt met: "Hé, goed dat je er ook bent op dit klassenfeestje, ga maar gauw naar binnen en pak wat lekkers!" De man blijkt de vader van een van de jarigen te zijn en hij wil graag vertellen waarom dit feest zo uniek is. "We vieren hier de verjaardagen van mijn zoon en twee van zijn klasgenootjes met de hele klas, niemand uitgezonderd. Vorig jaar vierden we zijn zevende verjaardag nog thuis, met acht vriendjes en vriendinnetjes. En datzelfde deden de ouders van de andere twee jarigen. Hartstikke leuk hoor, maar toch knaagde er wat. Want toen ik het met die ouders erover had wie er dan gevraagd waren voor het feestje en zo, bleek een aantal kinderen

op geen van de drie feestjes geweest te zijn. Het ging om wat stille, teruggetrokken kinderen, maar ook om een druk en dwars kind, één die nogal stotterde en een kind dat om onduidelijke redenen nogal gepest werd. Zij kregen zelden of nooit een uitnodiging voor een verjaardagsfeestje." Ik schrik ervan als ik dat hoor, maar ik vind het ook herkenbaar: zo ging het vroeger al toen ik nog op de basisschool zat. Je deed je uitnodigingen uit in de klas en vroeg natuurlijk de leukste kinderen uit de klas, niet de saaiste kinderen, en al helemaal niet degenen die niet populair waren om wat voor reden dan ook. "Ja", vervolgt de

'Kinderen leren nu zo om andere kinderen te negeren of buiten te sluiten, dat gaat vaak heel onbewust'

vader, "en moet je je voorstellen hoe dat geweest moet zijn voor die saaie impopulaire kinderen: altijd weer gepasseerd worden! Nooit gevraagd worden voor een feestje, terwijl andere kinderen in de klas stonden te juichen en te zwaaien met hun uitnodiging." Ik voel me met terugwerkende kracht alsnog beschaamd worden. Nooit bij stilgestaan, maar ja, hij heeft helemaal gelijk. We discrimineerden eigenlijk verschrikkelijk, we deden aan exclusie voordat dat woord was uitgevonden.

Angst, depressie en minderwaardigheidsgevoelens

Ik ga hierover praten met Laura Batstra, hoogleraar orthopedagogiek aan de Rijksuniversiteit Groningen, die klassen-

feestjes in Nederland op de kaart probeert te zetten. Laura houdt zich bezig met thema's als ADHD, druk gedrag, maar ook met uitsluiting. Ik zoek haar op in haar werkkamer bij de universiteit in Groningen. "Geweldig dat jullie hier aandacht aan besteden, het hele land moet aan de klasfeestjes!", zegt Laura lachend. "Weet je wat het is, kinderen leren al zo jong om andere kinderen te negeren of buiten te sluiten, dat gaat vaak heel onbewust. Je krijgt vriendjes of vriendinnetjes op de basisschool en je laat andere kinderen links liggen. De gevolgen van uitsluiting kunnen echter enorm zijn: angst, depressie, slaapstoornissen en sterke minderwaardigheidsgevoelens. Dus kreeg ik de gedachte dat het ook mogelijk moet zijn om al jong het tegenovergestelde van buitensluiten aan te leren: allemaal samen leuke dingen doen, niemand buiten de boot te laten vallen. Dit is niet alleen goed voor de kinderen die wat buiten de groep liggen, maar zeker ook leerzaam voor de andere kinderen. Zij kunnen zo op jonge leeftijd al tot het beseef komen dat uitsluiting alleen bestaat als wij het zelf doen. Zo kwam ik op het concept van kinderfeestjes. In Zweden bijvoorbeeld is het al veel meer de gewoonte om iedereen uit de klas uit te nodigen. Maar een hele klas vermaken is nogal een opgave. Dat bracht mij op het idee van gezamenlijke verjaardagsfeestjes: drie of meer kinderen vieren hun verjaardagen tegelijkertijd en nodigen de hele klas uit. De ouders van de jarige kinderen organiseren het met zijn allen."

20 kinderen op kleine flat

"Het lijkt mij een leuk idee, maar ik zie dat al voor me bij sommige ouders die op een kleine flat of in niet zo'n groot huis wonen: hoe berg je daar in vredesnaam een stuk of twintig feestvierende kinderen?!" Ook daar heeft Laura een antwoord op: "We vragen aan gemeentes of zij een aantal >

‘De gevolgen van uitsluiting kunnen echter enorm zijn: angst, depressie, slaapstoornissen en sterke minderwaardigheidsgevoelens’

geschikte locaties gratis ter beschikking willen stellen. Een speeltuingebouwtje, een gedeelte van een sporthal. Dat doen we nu een paar jaar en dat begint aardig te lopen. Zo hebben de ouders thuis geen rommel van het feestje en kost het ook nog eens niets.” Goed idee, maar dan zit ik nog ergens mee: is het niet veel te duur voor veel ouders om in één keer drie cadeautjes te moeten kopen voor drie jarigen? De oplossing die Laura bedacht heeft is heel simpel: alle kinderen die naar het feestje komen betalen één euro per jarige en de ouders kopen daar voor elke jarige een groot cadeau voor. Vaak vinden kinderen het leuker om niet allemaal kleine cadeautjes te krijgen en valt een groter cadeau goed in de smaak. Sowieso horen we achteraf vaak dat de jarigen het een geweldig feest vonden. We krijgen heel leuke reacties, soms via leerkrachten en soms via ouders. De meeste kinderen vinden het hartstikke leuk.”

Niet meer in een hoekje

Wat ik ten slotte nog graag wil weten: helpt het nou tegen exclusie? Zelf was mij al opgevallen dat het jongetje dat in het begin nog in een hoekje zat, op een gegeven moment verkleed en al met een paar andere kinderen aan het spelen was. Hij was in elk geval opgenomen in de groep. Laura denkt even na en zegt dan: “Om uitsluiting tegen te gaan is het niet nodig dat iedereen in Nederland ineens alleen maar feestjes organiseert waarbij de hele klas is uitgenodigd. Een klassenfeestje is maar een van de vele mogelijke manieren waarop we met elkaar sociale uitsluiting kunnen voorkomen. Ook kleine feestjes hebben hun charme en moeten

zeker blijven bestaan. En ook dan kun je uitsluiting tegengaan door juist die klasgenoot die wat buiten de groep ligt eens uit te nodigen. Maar bij een klassenfeestje betrek je per definitie al iedereen. Ik denk dat het geven van een klassenfeestje ook een mooie aanleiding kan zijn voor gesprekken met kinderen over uitsluiting en over hoe we dat met zijn allen kunnen voorkomen. Toen ik zelf met mijn kinderen klassenfeestjes gaf, hebben we hier over gepraat en de leerkrachten op school paktten het ook goed op. Als kinderen zo op jonge leeftijd al kunnen leren dat iedereen erbij hoort, ook die klasgenoot die je misschien een beetje raai of irritant vindt, dan planten we op feestelijke wijze vruchtbare zaden voor een inclusievere en meer tolerantere samenleving. Misschien kan ik het ook met een reactie die ik via een leerkracht kreeg verduidelijken. Er kwam op school een meisje naar haar toe die de dag ervoor op een klassenfeestje was geweest. Ze zei met schitterende ogen: ‘Juf, eerst had mijn broer alleen een keer een feestje gehad, maar ik nog nooit. En nu heb ik óók een feestje gehad!’ En dat in groep zeven, je allereerste feestje, moet je nagaan. Dan denk ik dat het zeker helpt tegen exclusie!” •

Handig draaiboek!

Ook zin om zelf een klassenfeestje te organiseren? Kijk op drukendwars.nl/over-klasseenfeestjes voor heel veel inspiratie. Laura werkt samen met Elin Hondebrink, Marc Conradi en Wim Venema en dit team heeft een website en een draaiboek gemaakt waarvan je als ouders gebruik kunt maken (downloaden via drukendwars.nl/gratis-draaiboek).